

In het Vizier

Het jaar 2015 is nagenoeg ten einde. In dit nummer van Vizier treft u, zoals gebruikelijk, een aantal zaken aan waarmee de Statenfractie zich de afgelopen tijd heeft beziggehouden. En dat is goed. We moeten doen wat onze hand vindt om te doen.

Tegelijk is er, zo aan het einde van het jaar, nog sterker dan anders het besef dat al ons doen en laten geplaatst moet worden in het perspectief van de eeuwigheid. Zijn we bezig voor onszelf, of dienen we het belang van onze naaste, meer nog: van Gods Koninkrijk?

Met Kerst herdenken we de komst van Hem Die de weg ging van alle vlees. Jezus volgde de menselijke cyclus van geboorte, opgroeien en sterven. Maar Hij overwon de dood en de hel, opdat allen die in Hem geloven het eeuwige leven mogen hebben. Dat uitzicht geeft een diepere betekenis aan al ons doen en laten. Ook in de politiek.

De fractie, de medewerkers en de redactie wensen u Gezegende Kerstdagen en een voorspoedig nieuwjaar.

Rudy Ligtenberg, eindredacteur

Een maximale snelheid van 20 Megabit per seconde in de buitengebieden is voor scholen, bedrijven en particulieren veel te laag. Een besluit van Provinciale Staten moet daar verandering in gaan brengen.

In heel Zuid-Holland snel internet

Binnen afzienbare tijd wordt de introductie van het mobiele internet 5G verwacht. De snelheid waarmee wij communiceren wordt daarmee nog hoger dan nu het geval is.

Maar niet voor iedereen. Onlangs bracht het basisonderwijs, bij monde van de PO-raad, het bericht naar buiten dat veel scholen kampen met een slechte internetverbinding. "Traag" en "instabiel", zo luiden de meeste klachten. En dat terwijl de digitalisering in het onderwijs, ook in het basisonderwijs, in rap tempo toeneemt. Onderwijs in sterk verstedelijkt gebied, met vaak glasvezel in de grond, heeft wel een goede internetverbinding, maar in de landelijke gebieden is dat niet het geval. Tenzij alles "uit de lucht" gehaald wordt via veel duurder mobiele abonnementen. Willen alle kinderen goed onderwijs krijgen, dan moet hier snel verandering in komen.

"Het digitaal uitvoeren van de Citotoets is bij ons niet mogelijk. De internetverbinding is vanwege sterk verouderde kabels in onze omgeving niet stabiel waardoor de testen niet binnen de gestelde tijd uitgevoerd kunnen worden".
Directeur basisschool

Wat voor het onderwijs geldt, geldt ook voor bedrijven en inwoners. Een melktank in een agrarisch bedrijf werkt beter met een eigen IP-adres en dat vraagt om een goede

(en qua kosten niet mobiele) verbinding. Digitaal subsidie aanvragen en verantwoordt werkt veel beter met een snelle en goede internetverbinding.

"De digitale infrastructuur is achterhaald".
Directeur bedrijf voor verpakking en logistiek

Is hier wel een rol weggelegd voor de provincie? Ja, of het de provinciale N-weg is of de -door de provincie gefaciliteerde- digitale snelweg, dat maakt niet uit. Beide zijn zeer goed (ook) tot het provinciale domein te rekenen. Diverse andere provincies gingen ons al voor. We kunnen melden dat de Provinciale Staten van Zuid-Holland onlangs een door ons ingediende motie om initiatieven voor snel internet te stimuleren, met overgrote meerderheid heeft aangenomen..

Chris Schaapman, Statenlid ChristenUnie

"We hebben 60 uur nodig om 4GB te kunnen uploaden. We overwegen om bepaalde activiteiten van ons bedrijf op deze vestiging voorlopig te stoppen. Dat heeft grote gevolgen voor onze medewerkers waarvan 10 procent afkomstig is uit de groep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt."
Eigenaar van bureau voor Projectmanagement en Consultancy

Energietransitie is een gezamenlijke ambitie

Een greep uit de berichtgeving in de media: de gasbel in Slochteren raakt leeg; aardbevingen door gaswinning veroorzaken grote schade; veel gas komt uit Rusland en veel olie komt uit het Midden Oosten (wat als de levering wordt geblokkeerd?); en gebruik van fossiele brandstoffen levert bovendien te veel uitstoot van CO2 en fijnstof op. Kortom, vanuit verschillende gezichtspunten is er aanleiding om iets aan onze energievoorziening te doen. En burgers denken mee. Op landelijk niveau hebben onze regering en de koepels

van provincies en gemeenten samen met zo'n veertig organisaties op het gebied van natuur, milieu, verkeer, vastgoed en werkgelegenheid in 2013 het Energieakkoord gesloten. Doel van dit akkoord is om in 2020 het volgende te bereiken: 1. 20 procent energie-efficiëntie; 2. 14 procent hernieuwbare energie (nu is dat in Nederland 4 procent; de Europese doelstelling is 20%); 3. 20 procent CO2-vermindering. Dat is een ambitieuze opdracht. Geen enkele bijdrage kan gemist worden om de ambitieuze doelen te halen. Wegkijken kan niet meer.

2

Energietransitie

Er móet wat veranderen in de herkomst, in het gebruik maar ook in de kosten van onze energie. Zelfs beter scoren dan de prognose aan geeft, is noodzakelijk. Anders halen we de doelstelling niet, schrijft Henk van Dieren.

3

Gemeenten

Discussies over bestuurlijke ontwikkelingen zijn geen 'feestje', zo meldt Servaas Stoop op pagina 3. Het houdt bestuurders en burgers intensief bezig. Kwaliteit van de dienstverlening moet ook in de toekomst gewaarborgd blijven.

3

Helikopterview

Dat woord valt in een bijdrage van Wilco Scheurwater. Om diverse redenen heeft onze fractie geen behoefte aan een helihaven bij het Prins Clausplein. Te veel overlast en er is een goed alternatief in de buurt. Pagina 3.

4

Gouda

In de 17e eeuw waren het de leprozen. Het Lazaruspoortje in Gouda getuigt er nog van. Daarna kregen de bejaarden onderdak. Twee eeuwen later: de bedelaars. En daarna opnieuw de bejaarden. "Herhaalt de geschiedenis zich?" vraagt Flip Mak op pagina 4.

Opnieuw een ander openbaarvervoerbedrijf

Nu Connexion als nieuwe concessiehouder het openbaar vervoer in de Hoeksche Waard en op Goeree Overflakkee voor zeker acht jaar overneemt, is goede informatie voor de reiziger van groot belang.

De fractie SGP&ChristenUnie heeft erop aangedrongen om te letten op een aantal – volgens ons – belangrijke punten. Wij hebben bij de voorbereiding van de nieuwe concessie gezegd het van belang te vinden dat er goed overleg plaatsheeft tussen de eerdere concessiehouder Arriva en Connexion. Voor de reiziger verandert er namelijk wel het een en ander. Vanuit dat overleg tussen de oude en de nieuwe vervoerder moet de reiziger goed worden geïnformeerd.

Als tweede punt hebben we aandacht gevraagd voor eventuele tariefswijzigingen. De bestaande reiziger mag niet de dupe worden van de overname door de nieuwe concessiehouder. Indien dit wel gebeurt dient de reiziger daar vroegtijdig van op de hoogte te worden gesteld, dan wel gecompenseerd te worden. Reeds eerder heeft de fractie hiervoor aandacht gevraagd en dat lijkt nu resultaat te hebben: er is een maximale tariefstijging van tien procent in tien jaar. Voor reizigers die met een grotere tariefstijging te maken krijgen wordt een compensatieregeling in het leven geroepen. Tenslotte hebben we Gedeputeerde Staten gevraagd om de leerpunten van dit proces mee te nemen bij veranderingen in andere regio's, zoals de Drechtsteden. Daar zal (na aanbesteding) op 1 januari 2019 een nieuwe concessieperiode ingaan.

Ixora Balootje, Statenlid ChristenUnie

Alles zal uit de kast gehaald moet worden om de doelen te bereiken.

Het energievraagstuk is vooral een nationaal vraagstuk, maar werkt door in het provinciaal en gemeentelijk beleid. Ook vanuit de bevolking komen goede ideeën, zowel van individuele burgers als van collectieven. Dat is goed. De initiatieven van burgers hebben vaak meer effect dan maatregelen van de overheid.

Duidelijkheid

Voor een goed zicht op de maatregelen die nodig zijn, dient er over twee onderwerpen duidelijkheid te zijn. In de eerste plaats moet helder zijn waar en hoeveel energie er wordt gebruikt. Hiervoor kan de volgende onderverdeling gebruikt worden: woningen, transport/mobiliteit, industrie en elektriciteit.

Ten tweede moet de werkelijke prijs van de verschillende

energiestromen helder zijn. Het gaat dan zowel om de energiekosten zelf vanaf de bron tot en met het verbruik en ook om de maatschappelijke kosten die het gevolg zijn van het gebruik van een bepaalde energiesoort, zoals kosten van gezondheidseffecten. Om alle kosten te dekken stelt men dat er ruim 5 miljard meer aan belastingen moet worden opgebracht dan nu het geval is. Kerosinegebruikers zouden in die plannen 1,7 miljard, de industriesector 1,5 miljard meer op moeten brengen. Uit concurrentieoverwegingen heeft men die belastingen altijd laag gehouden.

In het eerste kwartaal van 2016 zal de provincie Zuid-Holland, op basis van de landelijke overeenkomsten, het landelijke programma én de aanvullingen die dan bekend zullen zijn, een nieuwe provinciale energieagenda opstellen.

Henk van Dieren, Statenlid SGP

Fractieadviseurs stellen zich voor

Jacco Schonewille is sinds afgelopen voorjaar fractieadviseur van de ChristenUnie. De redactie heeft hem een drietal vragen voorgelegd.

1. Wat doet u in het dagelijks leven?

"Fijn dat ik mij als fractie-adviseur mag voorstellen. Mijn naam is Jacco Schonewille, 47 jaar jong en woonachtig in Den Haag. Ik ben getrouwd met Natasja; samen hebben we 4 kinderen in de leeftijd van 7 tot 21 jaar. In het dagelijks leven ben ik ICT-ondernemer. Als oprichter en eigenaar van IT-Councilor help ik bedrijven om de inzet van ICT te verbeteren. Hiervoor ontwikkelen we als organisatie methodieken die tot doel hebben om de ICT in een organisatie goed te besturen en de ICT-kennis van medewerkers verder te ontwikkelen. Daarnaast begeleid ik IT-managers, stuur ik IT-programma's aan en vervul interim IT-functies. Dat ICT mijn passie is blijkt wel uit het gegeven dat ik eind november in Delft ben gepromoveerd."

2. Wat drijft u om zich voor de fractie ChristenUnie&SGP in te zetten?

"De reden waarom ik betrokken ben bij de provinciale fractie van de SGP&ChristenUnie is heel eenvoudig omdat ik als christen mijn talenten wil inzetten voor onze mooie provincie. Ik vind het belangrijk dat een christelijke partij midden in de samenleving staat en dat er een verbinding is tussen de Bijbelse boodschap en het leven van elke dag. Hierbij wil ik vooral op economisch gebied bezig zijn. Zowel voor ondernemers als werknemers wil ik er alles aan doen om het werken in Zuid-Holland aantrekkelijk te maken. Werk is waardevol en geeft invulling aan ons bestaan."

3. Wat wilt u voor de Statenfractie betekenen?

"Als fractie-adviseur help ik om werkgelegenheid prominent op de politieke agenda van de provincie te zetten. Door samenwerking en innovatie wil ik er aan bijdragen om een sterke provincie van Zuid-Holland te maken."

Foto Valerie Kuipers

Zo was het niet...

In het artikel in de vorige uitgave van Vizier waarin de drie nieuwe Statenleden zich voorstelden, is een storende fout geslopen. Chris van der Velden, SGP-Statenlid, is niet vanaf 2004 maar vanaf 2009 lid van het dagelijks bestuur van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard geweest. Intussen was hij al wel vanaf 1995 lid van het algemeen bestuur van datzelfde instituut.

Met excuses van de redactie.

Leerdam

Vianen

Jezelf voorbij lopen

De Statencommissie Groen en Water heet voortaan Duurzame Ontwikkeling. Hoezo? Waarom deze naamsverandering? Er zijn verkiezingen zijn geweest, gedeputeerden zijn gekozen, portefeuilles zijn verdeeld. Normaal toch, zult u zeggen. Inderdaad, normaal.

Door een herschikking van beleidsonderwerpen heeft men het onderwerp "water" van de commissie Groen en Water verplaatst naar de commissie Verkeer en Milieu. Het onderwerp "energie" ging juist naar de commissie die tot voor kort Groen en Water heette.

Dat kan gebeuren, zult u zeggen, maar was er dan een reden van deze verschuiving? Wel, men wilde voorkomen dat één gedeputeerde te veel verschillende commissies zou moeten bijwonen. Dat kan het geval zijn als onderdelen van zijn of haar portefeuille bij meerdere commissies zijn ondergebracht. Hij of zij zou dan veel tijd kwijt zijn met vergaderen.

Logisch, zult u zeggen. Maar dan klopt de naam van de commissie niet meer. Want "water" is weg bij Groen en Water. Maar als "water" is ingewisseld voor "energie" noem

je de commissie toch gewoon "Groen en Energie". Nee dus, de gezamenlijke coalitiepartijen, een meerderheid in de Staten, hebben in hun (eigen) wijsheid besloten de nieuwe commissie -met de hoofdthema's Groen en Energie- de naam "Duurzame Ontwikkeling" te geven.

Dat zou tot gevolg kunnen hebben dat de Staten door deze naamsverandering alleen verplicht zouden zijn om in deze ene commissie "duurzaam" te zijn, en vervolgens in de andere commissies zouden horen dat duurzaamheid daar niet thuis hoort... Echt een voorbeeld van hoe de coalitiepartijen zichzelf voorbij lopen.

Ik was het met deze naamsverandering niet eens. Als fractie SGP&ChristenUnie willen we "duurzame ontwikkeling" in alle redelijkheid bij alle onderwerpen laten meewegen en evenwichtig aan de orde kunnen stellen. Dus ook, om een paar voorbeelden te noemen, bij water, verkeer, milieu, ruimte et cetera, die nu bij andere commissies zijn ondergebracht.

Ik heb dan ook in de nieuwe commissie Duurzame Ontwikkeling gezegd dat onze fractie zich bij de gewijzigde tenaamstelling neer zal leggen, maar dat wij ons alle vrijheid voorbehouden dit thema ook bij andere onderwerpen, dus ook in andere commissies, aan de orde te stellen.

Henk van Dieren, Statenlid SGP

Helihaven: politiek vuurwerk

Een commissievergadering met een groot aantal ingekomen brieven en mails én een speciale hoorzitting met twintig sprekers. En dat allemaal naar aanleiding van de aanleg van een helihaven nabij het Prins Clausplein. Een groep tegenstanders heeft zich verenigd in een orgaan met de sprekende naam: Heliniet.

Als fractie hebben we nogal wat bezwaren tegen de aanleg van de helihaven. De luchthaven is dichtbij een woonwijk gepland. Dit betekent geluidsoverlast voor de bewoners vanwege het aantal vliegbewegingen. In de vergunningsaanvraag wordt gesproken over maximaal 20 vluchten per dag, dat zijn 40 vliegbewegingen. Daarnaast ook de overlast door het zogenoemde "hooveren". Dit doet zich voor als een helikopter van en naar de definitieve opstelplek, de zogenaamde H-cirkel, "taxiet".

Verder vinden we de plek niet ideaal: in de oksel van een druk verkeersplein en nabij de snelwegen A4, A12 en A13. Vliegveld Zestienhoven ligt op korte afstand en geeft méér comfort. Via de snelweg sta je in twintig minuten in het centrum van Den Haag.

In de week voor de Statenvergadering waarin het onderwerp aan de orde zou komen, werd duidelijk dat er binnen de coalitie ook de nodige vragen lagen. De spreekwoordelijke wandelgangen in het Provinciehuis werden ruim benut om de verschillende mogelijkheden te bekijken. Onze fractie zag meer nadelen dan voordelen in het plan. Uiteindelijk had op 14 oktober een emotioneel debat plaats in Provinciale Staten. Er werden proefballonnetjes opgelaten, helikopterviews gemaakt en compromissen bedacht. Uiteindelijk werd het voorstel aanvaard, met dien verstande dat, mede door toedoen van onze fractie, commerciële vluchten niet meer aan de orde zijn.

Wilco Scheurwater, Statenlid ChristenUnie

Bestuurlijke ontwikkelingen Alblasserwaard & Vijfheerenlanden

Het is lastig om over de bestuurlijke ontwikkelingen in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden te schrijven. Als dit nummer van Vizier bij u op de mat ligt, zijn hierover besluiten genomen, maar nu ik aan dit artikel werk is dat nog niet zo ver. Toch wil ik onze argumenten met u delen.

Begin september vergaderde de Statencommissie Bestuur en Middelen over dit onderwerp. Ik heb toen onder meer gezegd dat de Vijfheerenlanden op inhoudelijke gronden echt bij Zuid-Holland horen. Ten aanzien van de aansluiting van de gemeente Hardinxveld-Giessendam bij het samenwerkingsverband Drechtsteden heb ik gesteld dat zich daartegen niets verzet als de gemeente bij deze beslissing nadrukkelijk heeft vastgesteld dat de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners, instellingen en bedrijven gewaarborgd is. Die beslissing is inmiddels genomen: Hardinxveld-Giessendam zal bij het samenwerkingsverband Drechtsteden aansluiten. De kernvraag is of de gewenste bestuurlijke ontwikkelingen voldoende duurzaam en toekomstbestendig zijn. In bestuurlijke termen: of er sprake is van een consistent (lees: samenhangend, logisch, vast) regionaal eindbeeld.

Dit soort discussies zijn geen 'feestje' van een aantal bestuurders en politici. Het gaat om de goede behartiging van de belangen van inwoners, instellingen en bedrijven. Daarbij spelen financiën een rol, maar ook bestuurscultuur, de geografische ligging ten opzichte van de omliggende gebieden en de consequenties voor allerlei bestaande samenwerkingsverbanden.

Ik kijk met spanning uit naar de nog te nemen besluiten....

Servaas Stoop, Statenlid SGP/fractievoorzitter SGP&CU

Zederik

Gast van de fractie

De "gast van de fractie" schuift aan bij een fractiemaaltijd, woont een fractievergadering bij, en krijgt vervolgens een paar vragen voorgelegd. Deze keer komt Arie Donker, wethouder voor de SGP in de gemeente Zederik, aan het woord.

- ◆ **Welk onderwerp moet voor u in deze Statenperiode bovenaan de agenda komen en waarom?**
"De leefbaarheid in de kleine kernen, zodat krimp en vergrijzing worden tegengegaan. Het kan dan nodig zijn dat gemeenten, als zij goede duurzame voorstellen hebben, voor de ontwikkeling meer ruimte krijgen."
- ◆ **Het Hoofdlijnenakkoord van VVD, SP, CDA en D66 heeft als titel meegekregen: "Zuid-Holland: slimmer, schoner en sterker". Zijn er direct raakvlakken tussen het provinciale coalitieprogramma en uw lokale situatie? Wat zou u willen toevoegen?**

"Ik denk dat de SGP in grote lijnen kan leven met dit akkoord, al zal er plaatselijk altijd ruimte moeten zijn voor maatoplossingen. De lastendruk voor de inwoners verlagen zou goed zijn. We lopen wel erg uit de pas vergeleken met de burens uit de provincie Utrecht."

- ◆ **Een stelling: "Door dit interview breng je de lokale en de provinciale politiek dicht bij elkaar."**
"Dat is hard nodig. Ik denk dat veel raadsleden te weinig ervaringen delen met Statenleden. Den Haag is soms ver weg voor velen van ons."

- ◆ **Politici zitten in een glazen huisje. Hoe gaat u daarmee om?**
"De R van relatie is heel belangrijk en daar moet je iedere dag aan werken. Ik ben daarom na mijn beëdiging het veld ingegaan en heb veel bijeenkomsten bezocht. Ook heb ik mogen ervaren dat niet alles mensenwerk is en dat wij, als het goed is, een Bron hebben waar we uit mogen putten. Wat het glazen huisje betreft: Ik maak tegenwoordig minder kleine verkeersovertredingen, want ja, er wordt op je gelet. Verder heb ik geleerd dat je met gezag nee moet kunnen zeggen. Uiteraard niet om het nee zeggen, maar om aan te geven dat niet alles kan."

- ◆ **U was even te gast bij onze fractie. Welke indruk blijft u bij?**
"Ik trof een goed geoliede machine aan waarin twee verschillende bloedgroepen goed met elkaar samenwerken. Daarbij is kennis en ervaring een must om op alle terreinen invloed te hebben."

Arie Donker

Twitteradressen:
ChristenUnie Zuid-Holland
@CU_ZH

SGP Zuid-Holland
@SGPZH

Een lange begrotingsvergadering

Op 11 november behandelden Provinciale Staten de Begroting 2016. Zes en een half uur later, drie wijzigingsvoorstellen en 26 moties verder viel de voorzittershamer. Resultaat: begroting ongewijzigd vastgesteld en tien moties aangenomen, waaronder die van onze fractie over vast internet op scholen, in bedrijven en thuis vooral in de buitengebieden (zie elders in dit blad). Hieronder schets ik enkele onderwerpen die ook in onze bijdrage aan de orde kwamen.

Opvang vluchtelingen

De provincie speelt ook een rol in het ingewikkelde dossier van de opvang van vluchtelingen. Ik heb waardering uitgesproken voor de inspanningen van onze Commissaris in het dossier 'Opvang vluchtelingen'. Hij heeft vanuit zijn verantwoordelijkheid verbindingen gelegd tussen burgemeesters en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers. Daarnaast zijn Gedeputeerde Staten actief betrokken bij het faciliteren van gemeenten.

Openbaar vervoer

Vanaf 1 januari 2017 krijgen MBO-studenten recht op een OV-studentenkaart. Tot dan hebben zij vaak hoge reiskosten, omdat de gekozen opleiding niet naast de deur ligt. Ik heb aandacht gevraagd voor meer bekendheid van kortingsregelingen die vervoerbedrijven voor deze groep kennen. In de Hoeksche Waard en op Goeree-Overflakkee gaat half december een andere vervoerder het openbaar vervoer verzorgen. Het is belangrijk dat veranderingen in dienstregelingen en tarieven op tijd en duidelijk worden uitgelegd.

Hoop

Ik sloot de bijdrage af met de volgende passage:
"Onlangs hoorde ik een gedicht waarin het gaat over een zoektocht naar een nieuw en beter land. Want: "Iedereen blijft hopen dat hij nog een toekomst heeft." (...) Eigenlijk gaat het bij al onze plannen over "een toekomst" voor ons en voor volgende generaties. Vanuit onze fractie kijken wij door het perspectief van de Bijbel, als leidraad voor onze manier van politiek bedrijven, naar de toekomst. Wij geloven dat we bij onze verantwoordelijkheid als politici en bestuurders de zegen van onze God nodig hebben. Die wensen wij elkaar van harte toe."

Servaas Stoop, Statenlid SGP/fractievoorzitter SGP&CU

Is de geschiedenis op herhaling?

De foto bij dit artikel laat het Goudse Lazaruspootje zien. Niet helemaal in zijn oorspronkelijke staat, want het in 1609

gebouwde poortje stond, voordat het in 1940 werd afgebroken, bij het voormalige Leprozenhuis. Dat was gevestigd aan het einde van de Hoge Gouwe. In 1965 werd het Achter de Kerk herbouwd. In het Leprozenhuis werden in de loop van de 17e eeuw meer bejaarden dan leprozen (melaatsen) gehuisvest. De bewoners konden er tegen betaling van een "preuve" (hier in de betekenis van een geldbedrag) hun intrek nemen. Vandaar de latere naam: Proveniershuis. Lazarus werd gezien als de beschermheilige van de vele melaatsen die ook Gouda heeft gekend.

Er zijn ook andere voorbeelden uit de Goudse geschiedenis waaruit de zorg voor medeburgers blijkt. Te denken valt aan De Werkinrichting. Vanaf het einde van de 18e tot ver in de 19e eeuw waren werkloosheid, armoede en honger het gevolg van een teruglopende economie. Aan de Groeneweg opende in 1850 de Werkinrichting tot Wering van de Bedelarij. Met eerst zeshonderd, later achthonderd 'sponsors' werd geld bijeengebracht. Binnen enkele weken vroegen dagelijks 400 mensen om hulp. Zij werden verplicht tot werken en ontvingen in ruil daarvoor driemaal daags een maaltijd. Ze verdienden eerst drie en later zes cent per dag. De Werkinrichting was een succes: in korte tijd verdween de bedelarij vrijwel helemaal.

In de loop van de tijd kwamen er steeds minder dagbezoekers. De Werkinrichting hield uiteindelijk op te bestaan en werd een permanente verblijfplaats voor 60-plussers. In de 19e eeuw was ook de diaconie een adres voor het verkrijgen van steun. Brood, turf en gort werden eerst aan zo'n 250 mensen, later aan het tienvoudige aantal verstrekt. In 1843 opende de diaconie van de Hervormde Kerk de Armenkerk. Wie de kerk bezocht kreeg een plaatje dat recht gaf op een uitkering van de diaconie.

Naast kerken en diaconieën waren er liefdadigheidsinstellingen, zoals de Vereniging voor "bereiding en uitreiking van economische soep" met de naam "Vriendschap en Weldadigheid". Sinds 1804 heeft de stichting meer dan 140 jaar lang aan behoeftige burgers soep uitgedeeld. De geschiedenis op herhaling? De lezer mag het zelf beoordelen.

Flip Mak, fractiemedewerker

Uitgave
SGP & ChristenUnie-Statenfractie en de provinciale verenigingen van de ChristenUnie en de SGP in Zuid-Holland.

Verschijnt 3 keer per jaar in een oplage van ruim 14500 exemplaren

Redactie
Rudy Ligtenberg, Flip Mak, Wim de Roos, Chris Schaapman en Servaas Stoop

Contactadres fractie:
fractie@zuid-holland.nl
sgp-christenunie.nl

Informatie
SGP & ChristenUnie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
Telefoon 070-4417051
www.zuidholland.christenunie.nl
www.zuid-holland.sgp.nl

Adreswijzigingen
Bij verhuizing of opzegging graag een bericht naar het partijbureau.

Vormgeving en productie
Drukkerij Holland bv,
Alphen aan den Rijn

Fotoverantwoording
Flip Mak
stockbeelden

december 2015